

PRÓBAFELTÁMADÁS A BÁBLERAKATBAN

Kirúgnak, tudtuk, ki fognak rúgni, amint kitátjuk a szánkat. Mégis elmentünk. Körülöttünk ezer gyerek meg egy-két gondos, teli szájjal ásítózó szülő. Az első sorba váltottunk jegyet, hallgattuk a gyerekzsibongást, amely teljesen körülfolyt, s vártuk a kezdést. Hirtelen kialudt az első sor lámpa, alig volt időm odasúgni, hogy: lelőni az első sort! s valami üres ércességgel megszólalt a gong. Egymásra vigyorogtunk, s egyszerre bőgtük el magunkat: EEEEEEEEEEGY!...

Néhány nappal azelőtt mentünk el a bábszínház rak-tártermébe, ahova Kardos hívott, hogy megnézzük „évek termését”, ahogy ő mondta. Az ajtó fölé valaki odaszellemeskedte egy rajzlapra:

D V
I Í
A L
D A

HULLABABÁKNAK ÉS HULLANEKED

Bent sápadt neoncsövek szórták a fényt, az összehúzott nehéz bársonyfüggönyök között csak pengényi napsugár vágott be, a vékony fényben kavargott a por, s olyan szag csapott meg, mintha ornitológiai szertárban jártunk volna.

– Ezeket egy időre most eltemettük – mondta Kardos, a bábos –, de ha jön az új generáció, megint elővesszük őket. Tudjátok, csecsemőnek minden vicc új...

– Titeket mikor váltanak már, vén manusz? – heccelődött Kövérszász, s egyértelmű, bajusza alól kipördört vigyorral korcsolyáztatta pillantását Kardos kopasz fején.

– Hja, fiam – változtatta sipítósra hangját a hasbeszélő – sz’ejse még téged is én hülyítettelek hátulgombolós korodban. Gondolod, nem bírok ki még néhány nemzedéket?

– Pedig hogy „szeretnék téged ezek között látni!” – mutatott körül Dani a polcra tett vagy fölaggatott bábokon.

– Tetszenek, mi?

– Hiányos a sor.

– Na, ne mind izéljete! – legyintett Kardos. – Nézzetek gyorsan körül, aztán fizetek fejenként egy-egy deci rumot.

– Emmár döfi – indultam körbe a polcok mentén.

– Mármint a rum. Különben eléggé lehangoló látvány ez a báb-aggmenház...

Összevissza csámborogtunk a teremben, és nagy felfedezéseket tettünk. Az elsüllyedt világrész, dörmögte Dani. Csak most, hogy külön-külön is szemügyre vetjük a bábokat, fedeztük fel a régi ismerősöket: megroggyanva ültek a polcokon, vagy idétlenül lecsüggesztve fejüket, lógó végtagokkal, ernyedten forgolódtak a huzattalan teremben a zsinegeken. Micimackó, Miki egér, Donald kacsa, aztán sorban az egész veteményeskert: Paprikajancsi, Réparezső, Vinettavera, Döblecdöme, Retekrózsi... és Jancsijuliskák, mindenféle boszorkányok, hatalmas mézsfehér Hófehérke a maga hét törpéjével, ronda pofájú tündérek, törökbasák, egy egész dinasztia király, János vitéz...

– Na mi a', vén hazudós – lépett Kövérszász egy magábaroskadtt Hány Jánoshoz. – Itt végeztél te is?

Megbökte a felakasztott mellét, mire az bólított egyet, csak a kopasz Kardos recsegte hátulról:

– Miénk minden feltámadás, az angyalát! miénk minden feltámadás!

Dani találmra levett a polcra egy kézbedugós bábút, kezére húzta, de csak a fél felét tudta mozgatni, a feje erre-arra lóbált.

– Paralízises – legyintett s visszatette, majd a farmerébe törölte poros kezét: – A franc essék belé!

– Paralízises a te kezéd – dohogta Kardos, s már mozgatta is a babát.

– Rontod így a hatást – morogta Dani. – Tedd le, dögöljön tovább!

A terem közepére húzódva forgolódtam körbe, s hiába próbáltam ellegyinteni a kellemetlen érzést magamtól, valami távolra úszott, s most élettelenül elém dobódó világ hevert a polcokon, csüngött a köteleken, meg valami alig elkezdődöttnek s hirtelen félbeszakadt-nak a fojtogató emléke, szájalmasan nyakatekert pózokban, kifacsart végtagokkal.

– Látjátok – mondta boldogan, a természetes hangján Kardos –, ezt a sok élettelenséget keltjük mi életre, amikor akarjuk. Csak bedugom a kezem a fenekükbe, s máris: – Én vagyok a Micimackó! – brummogta valahonnan a hasából.

Kövérszász a bajusza végét rágta, Dani idegesen ropogtatta nyakát, tördelte ujjait. Már annyit forogtam körbe, hogy menetelni, lengeni kezdtek előttem a bábuk, bambán, festett vigyorral arcukon bámultak, úgy tűnt, kicsit sunyin, kicsavart végtagjaikat lóbálták felém a kötélről.

– Na, tetszik? – kérdezte mézédés hangon Kardos, émelyítő volt, mintha az undorra csábítana. – Mennyi örömet szereztünk volt nektek ezekkel, ugye?

– Vagy nem ezekkel, vagy nem nekünk – dörmögte Kövérszász. – Valami megromlott azóta...

– Van benne valami undorító – mondtam alig múlt keserűségemet nyelve. – Valami olyan, mint amikor az elárvult anyatejet lötyögteted a fokos-üvegben, s arra gondolsz, hogy magad is boldogan nyelted egykor azt, aminek látása most csak a hányingert löki a torkodba, mert senkinek sem kell...

– Hagyd a francba! – legyintett tehetetlenül Dani, mint aki szívesen vigasztalna, de nem akar hülyeségeket gügyögni. – Majd nyeled a rumot, a Kardos rumját.

Még nézelődünk, próbáltuk szoktatni magunkat a látványhoz, Kardos kajánul húzódott meg a sarokban, s az a pengevékony napsugár épp hosszában metszette ketté, hunyorogva állta az éles fényt, s akkor mindhárman tisztán tudtuk már, hogy előre elhatározott szándékkal hozott ebbe a hullakamrába. Arra gondol-

tam, hogy a dolgok se nem szomorúak, se nem vidámak, csak olyanok, amilyenek, s csupán hangulatunktól színeződnek félelmetessé vagy lehangolóvá.

A por kavargott az egyetlen fénytölesérben, vágyam támadt, hogy szétrántsam a függönyöket, de Kardos, mintha a hatást féltene, ijedten rám szólt: – Nem, nem szabad!

– Vén tróger! – pödörte bajuszát Kövérszász, mint aki ért mindent, de azért a függönyöket békén hagytuk.

– Semmiféle összhatást nem szabad elrontani – vihogta Kardos. – Sem a bábszínházét, sem a halottak napját. Ez a függönyhúzogató itt olyan lenne, mint halottak napját rezesbandával ünnepelni... Vagy virágvasárnapkor művirágot árulni az utcasarkon.

– Esetleg művirágvasárnapkor pünkösdi rózsát – ugratta Kövérszász.

– És a szomorú felnőttek hangulatát egy kis friss levegővel rontani – motyogta Dani.

– Olyan szépen álltok itt – röhögött Kardos –, hogy nem csodálnám, ha ezek megtapsolnának benneteket. Na, mit szólnátok hozzá, ha kórusban kezdenének tapsikolni?

Hatásszünetet tartott.

– Én úgy képelem – folytatta –, hogy hirtelen elvesztenétek a fejeteket, s elkezdenétek körbe-körbe rohangálni, keresni a kijáratot, de a Damm-zár bekattant, én meg röhögnék, innen ni, a hasamból, s ezek itt mind velem hahotáznának. Így, ráznák a fejüket, bolondul táncolnának összevissza és visonganának, mint a szurdokba tévedt szelek, hánynák végtagjaikat, és...

Lekapott a polcról egy bábút, s vadul játszani kezdte, hogy csak úgy vonaglott a kezén.

– Na, ha ezt mind egyszerre csinálnák, berezelnétek, mi? – röhögött eszelősen.

– Hülye! – mondtam, hátat fordítva neki, és szétrántottam a függönyöket, majd köhögve menekültem a porfelhőből.

Erős fény árasztotta el a termet, a por hömpölygött, majd lassan elhevert, ráült az élettelen, kifícamodott bábukra, belepte vigyorukat.

Hunyorogtunk. Kardos csendesen rángatta össze a függönyöket, köpködött, igyekezett minél kevesebb port verni.

Indultunk.

– Jó volt, mi? – vigyorgott Kardos, a bábos.

– Szegény kisgyerekek porosodó, akasztott illúziói – szabadult fel a költő Daniban.

– A szemfényvesztés arzenálja – mondta a próza-
ibb Kövérszász.

– De az övék a feltámadás, a koronkénti feltámadás! – intett vissza az ajtóból Kardos. – Csak nem nektek támadnak fel.

Kint sokáig poroltuk magunkat valami elfojtott undorral, s csodálkoztunk, hogy nem bomlik ki porfelhő a ruhánkból. Az első talponállóban leöblítettük torunkról is a port, s két pohár után Kardos már azon kesergett, hogy ezek a mai gyerekek másak, jól nevelten ülik végig az egész cirkuszt, nem szólnak közbe, nem kérdeznek, olyan cinkos-némán nézik az előadást, mint akik megegyeztek abban, hogy még egy-két évig kibírják, aztán már csak moziba kell járni. Sokszor úgy érzi, nem hiszik el a mesét, nem is akarják, pedig ő most is olyan szívesen elhinné, ha illene, ha nem ő csinálná. Még csak azt sem kiáltják a gong-
ütésre, hogy: eeeeeeeegy...

Ittunk. Dani a gyerekeről, Kardos a gyerekkoráról áradozott, Kövérszász lelógó bajuszát sodorgatta hurkajjai között; újból rám jött a mostanában igen gyakori érzés: távolodtam a környezettől, láttam, vigyoruk lassan a bábokéhoz hasonlóvá oldódik, s valahol ott lengtek már kifacsarodott tagokkal az emlékezet levegőtlen raktártermében, mert gyorsan még néhány évet öregedtem, számban megdohosodott a rum íze...

Aztán kivártuk az első előadást, amikor Kardos nem volt ott, megvettük a jegyeket a legelső sorba, hall-

gattuk a gyerekzsibongást, amely teljesen körülfolyt, s vártuk a kezdést.

Hirtelen kialudt az első sor lámpa, alig volt időm odasúgni, hogy – Lelőni az első sort! – s valami üres ércességgel megszólalt a gong.

Egymásra vigyorogtunk, s egyszerre bőgtük el magunkat: EEEEEEEEEEGY!

Körülöttünk ijedten csendesedtek el a gyerekek. Vártuk a hatást. Jó hosszú szünet következett, aztán valaki megint rávágott a gongra. KEEEEEEEEETTŐŐŐ! bőgtük könnyörtelenül.

Kévs idő múltán egy mellékajton beosont egy kis-öreg, aki éppoly kopasz volt, mint Kardos, csak mostanra a legszigorúbb ábrázatát öltötte fel. Nagyon udvariasan megkért, ne zavarjuk a gyerekek szórakozását, távozzunk. Ám amikor az ajtóig értünk, felbátorodott a hátunk látványától: – Pizkok! – köpött ki utánunk, mire a hahotázó gyereksereg hirtelen elhallgatott, mintha megsejtettek volna valamit.